

Intressanta fynd av skalbaggar 2000

av
Johnny Lindquist

10 ÅR !! Ja, åren går fort och vad passar väl bättre än att inleda det nya millenniets rapporter med ett jubileum. Det är alltså dags för tioårsjubileum av "Intressanta fynd av skalbaggar"! Det hela startade en gång för tio år sedan med jordlöparen *Trechus rubens*, och antalet rapporter är nu uppe i över 350. Ett åttiotal rödlistade arter har rapporterats samt 127 arter som nya för olika landskap. Jag vill rikta ett stort tack till alla rapportörer, som genom åren gjort denna artikelserie möjlig.

För att få en bättre överskådlighet har jag har lagom till jubileet gjort en sammanställning av samtliga rapporter under dessa tio år och satt ihop dessa till ett häfte (även innehållande artregister). Om någon är intresserad, kan detta häfte fås gratis av mig efter överenskommelse vid någon exkursion eller träff på museet, jag kan också skicka det mot 20 kr i frimärken.

Under året har det publicerats en ny rödlista för skalbaggar, och jag inför nu de nya kategorierna. Det gamla siffersystemet har ersatts med internationella bokstavsbe-teckningar enligt följande:

Försvunnen	RE (Regionally Extinct)
Akut hotad	CR (Critically Endangered)
Starkt hotad	EN (Endangered)
Sårbar	VU (Vulnerable)
Missgynnad	NT (Near Threatened)

Namnforkortningar:

R. Andersson	(RA)
Bertil Andrén	(BA)
Bengt Carlsson	(BC)
Torulf Greek	(TG)
Merete Haug	(MH)
Johnny Lindquist	(JL)

JORDLÖPARE (Carabidae)

Nebria rufescens Ström.

DS. Grinstad, Hjortens udde. 15.06.2000 (BC).

Under stenar på en klapperstenstrand. Lindroth tog denna art på ett flertal platser under sitt besök i Dalsland 1933. Stränder med större stenar är en typisk lokal för denna art. Tyvärr börjar även dessa lokaler att växa igen.

Calosoma inquisitor (L.)

VG. Nääs. 23.05.2000 (TG).

Under barken på eklåga.

Carabus convexus Feb.

VG. Dala, Stipakullen. 17.08.2000 (BA, BC).

Rödlistad, VU. Vi hade besökt ett gammalt kalkbrott i närheten av Stipakullen. På återvägen gjorde Bertil mig uppmärksam på en *Carabus*-art som sprang på vägen. Det visade sig vara *C. convexus*, en art som vi förgäves sökt i Sandsjöbackaområdet. Arten är tidigare tagen i trakten av Ålleberg och Kinnekulle. E. Sandin skriver om arten: "Sällsynt, men anträffas på olika ställen över hela området. Träffas på torra stenbundna marker. Jag har funnit den i april 1906 under stenar vid gårdsgård nära Delsjön i större antal, eljest enbart anträffad i enstaka exemplar. I Landala A. Nordin".

Carabus convexus

***Agonum marginatum* (L.)**

VG. Hunsered, Strandäng vid Mjörn.

04.06.2000 (TG).

Rödlistad, NT.

VATTENTRAMPARE Haliplidae***Brychius elevatus* Panz.**

BO. Uddevalla, Bäveån nära Björkbäck

05.09.2000 (BC).

Lokalen vid Bäveån är knappast typisk för *Brychius*. Strandkanten bestod av lera och några makadamstenar. Däremot fanns en liten bäck strax intill som rann ut i Bäveån med en mera typisk *Brychius*-lokal. Bottenmaterialet bestod av stenar av olika storlek på grusbotten. Jag håvade även här men utan resultat. E. Sandin skriver: "Sällsynt, funnen i Bäveån vid Gamlestaden af Malm. I ån vid Budskär i Släp är den ej sällsynt sommartid juli-augusti i djupa hålor."

DYKARE (Dytiscidae)***Dytiscus semisulcatus* Müller**

HA. Vallda. 600 m VSV Rörvik (BC, BA).

Vid ett besök på Onsalahalvön i samband med rekognocering för eventuella exkursionsmål till Svenska Entomologmötet 2001 håvades 1 ex. av denna svartbukiga stora dykare i en ganska lång kustnära damm med sten- och sandbotten. Dammen, som låg ett tiotal meter från havet innehöll också bl.a. *Hydroporus nigellus* Mannerheim, *H. pubescens* (Gyllenhal), *Agabus labiatus* (Brahm) och *Rhantus suturalis* (Mac Leay).

VIRVELBAGGAR (Gyrinidae)***Gyrinus distinctus* Aube.**

BO. Strömstad, Strömsvattnet vid Ödegården.

24.03.2000 (BA, BC).

Ett ex intill stranden tillsammans med *G. suffriani* och *G. paykulli*. Denna gyrid är endast funnen i Västsverige på ett fåtal platser.

PALPBAGGAR (Helophoridae)***Helophorus fulgidicollis* Motschulsky**

HA. Vallda. (Stallviken), 600 m väster Kläppa.

09.08.2000 (BA, BC).

Rödlistad, NT. I vatten längre in på marskängarna med bl.a. salttåg *Juncus gerardi* vid Stallviken håvades tidigare under hösten *H. fulgidicollis*.

KLOTBAGGAR (Spercheidae)***Berosus signaticollis* (Charpentier)**

HA. Vallda. 600 m VSV Rörvik (BA, BC).

Rödlistad, NT. I ovannämnda Rörvikdamm håvades likaledes 1 ex. av denna art. Fyndet är ett av de nordligaste längs svenska västkusten.

***Paracymus aeneus* (Germar)**

HA. Vallda. (Stallviken), 600 m väster Kläppa.

05.10.2000 (BA).

Ny för Halland. Rödlistad, NT. Under sökandet efter marsklevande skalbaggar påträffades i början av hösten ett levande samt ett dött ex. av arten bland alger och växtrester ovan vattenbrynet vid de ytterst liggande saltvattenpåverkade gölarna med saltört *Suaeda maritima* och glasört *Salicornia europaea* på de betade strandängarna vid Vallda Sandö.

VATTENBRYNSBAGGAR

(Hydraenidae)

***Ochthebius dilatatus* Stephens**

HA. Släp. Maleviksviken. 11.05.2000 (BA, BC)

och 05.10.2000 (BA).

Efter det att Torkel Hagström upptäckt och visat på Emil Sandins vackert handskrivna manus till Göteborgstraktens skalbaggsfauna vid 1900-talets början har under senare år ett antal områden i norra Halland besökts i syfte att utröna, om det skett förändringar, vad gäller lokaler och artförekomster.

Ett område som särskilt uppmärksammas är Gålboviken (numera kallad Maleviksviken), där Sandin 1900 bl.a. fann den då för Sverige "nya" *Ochthebius auriculatus* Rey i stor mängd.

Trots ett intensivt sökande på marskängarna, som finns kvar och också fortfarande betas, har dock arten ännu inte kunnat återfinnas. I stället påträffades emellertid i våras en annan "bredörad" *Ochthebius*-art, som inte finns med i Sandins förteckning eller bevarade skalbaggsmaterial, nämligen *O. dilatatus* Stephens.

Arten, som inte var ovanlig, levde dels längs kanten av ett vegetationsrikt dike, som löper över marsken, dels ibland alger och växt-rötter en bit ovanför vattenytan vid mynningen av den å, som rinner ut i viken. Det är det hittills nordligaste fyndet av arten på Skandinaviska halvön.

Tillsammans med *O. dilatatus* levde i diket också *O. marinus* (Paykull) och *O. minimus* (Fabricius). Vid ett förnyat besök under hösten återfanns *O. dilatatus*, som inte tycks vara lika "saltbunden" som *O. auriculatus*.

***Ochthebius auriculatus* Rey**

HA. Vallda. (Stallviken), 600 m väster Kläppa. 08.09.2000 (BA, BC) och 28.11.2000 (BA).

Rödlistad, NT. Två ex. av denna art hittades dock lite längre söderut, vid Vallda Sandö, i vegetationen vid marskgölar lika havsnära som fynden av den tidigare omskrivna *Paracymus aeneus*.

STUMPBAGGAR (Histeridae)

***Margarinotus obscurus* (Kugel.)**

VG. St. Håvared. 04.07.1999 (TG) (kontroll JL).

Ny för Västergötland.

KORTVINGAR (Staphylinidae)

Observera att ett antal kortvingerapporter från det gångna året med bl. a. 12 landskapsfynd redovisades separat i AROMIA nr 2, 2000.

***Ocypus compressus* (Marsh.)**

HA. Varberg. Fästningen 15.11.2000 (BC) (det. JL).

Ny för Halland. Vid ett besök vid Varbergs fästning i första hand sökande efter jordlöparen *Ocys quinquestriatus*, lossades växter vid foten av fästningen med hjälp av en liten spade. Förutom vanligare jordlöpare

(*Amara*, *Harpalus*, *Calathus* m fl) påträffades ett ex. av den ej vanliga kortvingen *Ocypus compressus*, även flera ex av den mindre vanliga *Ocypus ater* förekom. (Någon *Ocys* påträffades inte).

***Stenus fossulatus* Erich.**

VG. Floda. Sävåns naturreservat 14.07.2000 (TG) (det. JL).

På sandig rasbrant vid Sävåån. Arten är sällsynt och var tidigare rödlistad kategori 4, men har nu strukits från listan.

***Haploglossa gentilis* (Märkel)**

VG. Nääs. Slottsparken 17.07./18.07.2000 (TG) (det. JL).

Rödlistad NT. I fönsterfällor på ek.

***Trichiusa immigrata* Lohse.**

VG. Hisingen. Lillhagen. 22.10.2000 (JL).

Ny för Västergötland. Denna lilla, ca 2 mm långa kortvinge är ett exempel på en art som nyligen invandrat till vårt land och snabbt spridit sig. Arten som härstammar från Nordamerika infördes till Tyskland under mitten av sjuttioalet. Det första svenska exemplaret togs av Bengt Andersson vid Halltorpkärret på Öland 1992. Den har där-efter tagits i flera sydliga landskap upp till Uppland.

Skalbaggen lever i komposter, och några exemplar sällades vid detta tillfälle ur högar med rödbetor och blast, liggande i soligt och varmt läge. Med tanke på artens levnadssätt borde den ha en gynnsam framtid då komposter- ing blivit vanligare. Bland andra kortvingar i komposten kan nämnas *Atheta laticollis*, *A. sordida*, *A. trinotata*, *A. longicornis* och *Lithocharis ochracea*.

BLADHORNINGAR (Scarabaeidae)

***Osmoderma eremita* (Scop.) Läderbagge**

VG. Stenstorp.

Rödlistad VU. Spillning från läderbaggens larv i hålek mellan Stenstorp och Lilla-nääs. Flera grova ekar finns i området men det är till stora delar starkt igenväxt. Området är i princip det samma som Kullahagen, vid

Näås men är avskuret från detta av motorvägen.

Sven G Nilsson har hittat rester av läderbaggen vid HA. Rossareds säteri.

EKOXBAGGAR (Lucanidae)

Platycerus caprea (De Geer)

BO. Svartedalen. 05-2000. (Olov Greek) (det. RA).

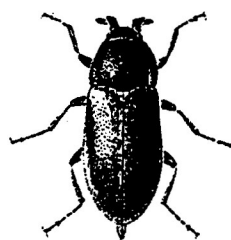
Ny för Bohuslän. Rödlistad, NT.

ÖRONBAGGAR (Dryopidae)

Dryops similis Bollow

BO. Klövedal. Björholmen. 02.11.2000 (BA).

Ny för Bohuslän. Flera ex. av arten hävdades på Tjörn i ett nära havet liggande vatten med bl.a. bestånd av vass *Phragmites australis* i den inre delen.

Dryops similis

FLUGBAGGAR (Cantharidae)

Ancistronyca cyanipennis (Fald.)

VG. Näås. Lugnet 21.05.2000 (TG).

Rödlistad, NT.

KNÄPPARE (Elateridae)

Procaerus tibialis (Lacord.)

VG. Näås, Vännhem. 05.06.2000 (TG) (kontroll RA).

Rödlistad, VU. Tagen på grov hålek en varm dag.

Clambus bipustulatus (L.)

VG. Näås Parken. 17.07.2000 (TG) (kontroll RA).

Rödlistad, VU. I fönsterfälla på gammal ek. I senaste rödlistan är arten utmärkt som försvunnen i Västra Götalands län. Möjligen

beror detta på bristande inrapportering av gjorda fynd.

Ampedus cardinalis (Schiödt)

VG. Näås Parken. 02.07.2000 (TG) (det. RA).

Rödlistad, VU. I fönsterfälla på gammal hålek.

RÖTSVAMPBAGGAR (Eucnemidae)

Xylophilus corticalis (Paykull)

VG. Näås. Lugnet. På tallraka. 26.06.2000 (TG).

VG. vid alkärret norr om Näås, på alraka.

03.07.2000 (TG).

VG. Öjared. På alraka.

Rödlistad, NT. Denna sällsynta skalbagge tycks vara utbredd över ett relativt stort område mellan Näås och Öjared.

KULBAGGAR (Byrrhidae)

Morychus aeneus Fab.

BO. Romelanda, Dösebacka. 05.17.2000 (BC).

Ny för Bohuslän. Ett ex i en gräsbevuxen sluttning bestående av sand.

ÄNGRAR (Dermestidae)

Globicornis corticalis (Eichhoff) Barkängar

VG. Näås. Allén. 06.05.2000 (TG).

Rödlistad, VU. Hävad i flykten. Larven lever under grov bark där larven äter döda insekter. Arten är tidigare tagen av Sandin i Floda kring förra sekelskiftet.

Ctesias serra Fabr.

VG. Näås. Parken 18.07.2000 (TG).

I fönsterfälla på hålek.

MÖRKBAGGAR (Trogositidae)

Thymalus limbatus (Fabr.) Kupig flatbagge

VG. St. Håvared. På björkraka med tickor.

03.07.2000 (TG).

På samma björk togs förra året *Xylophilus corticalis*.

Grynocharis oblonga (L.)

VG. Näås. Lugnet 05.06.2000 (TG).

Rödlistad, VU. Ett ovanligt stort exemplar på hålek på dagtid, flera ex. observerade nattetid i parken, i och på hålekar.

BROKBAGGAR (Cleridae)

Korynetes coeruleus (De Geer)

VG. Göteborg. Himlabacken. I ihålig oxel 21.06.2000 (TG).

GLANSBAGGAR (Nitidulidae)

Meligethes tristis Sturm.

BO. Kungälv. Bohus fästning. 07.08.2000 (BC).
Ny för Bohuslän. Flera ex håvade på blåeld.

BLOMBAGGAR (Oedemeridae)

Ischnomera cinerascens (Pand.)

VG. Näås. Parken. I fönsterfälla på hålek. 24.06.2000 (TG).

Rödlistad, NT. -

SNABBAGGAR Anthicidae

Notoxus monoceros L.

DS. Grinstad, Ö. Järn 15.06.2000 (BC).

Ny för Dalsland. Slaghåvad invid en liten väg ner mot Vänerstranden.

SVARTBAGGAR (Tenebrionidae)

Eledona agaricola Latr.

VG. Näås. Parken. I vitrötad ekved 26.06.2000 (TG) (det. Torsten Nordander).

Arten anges som vanlig men jag känner inte till fler lokaler.

Prionychus ater (Fabr.)

VG. Göteborg. Slottsskogen. 27.07.2000 (TG).

Krypande på björkraka, även hittad i hålek vid Slottsskogsvallen.

Mycetochara linearis (Ill.)

VG. Göteborg Slottsskogen. På hålek. 20.06.2000 (TG).

VG. Näås. Många exemplar.

BRUNBAGGAR (Melandryidae)

Orchesia micans (Panz.)

VG. St. Håvared. På tallåga. 03.07.2000 (TG).

Xylita laevigata (Hel.)

VG. Näås. Kullahagen. På tallåga. 06.06.2000 (TG).

Hypulus quercinus (Quens.) Ekbrunbagge

VG. Näås. Kullahagen. På ekstubbe 06.05.2000 (TG).

VG. St. Håvared. 2 ex på grov eklåga. 06.05.2000 (TG).

Rödlistad, VU. I murken ekved, främst i skuggigt läge. Arten lär vara svår att hitta men denna för årstiden mycket varma dag hade de kommit ut.

LÅNGHORNINGAR (Cerambycidae)

Stenocorus meridianus (L.)

VG. Näås. Kullahagen 20.05.2000 (TG).

Aromia moscata (L.)

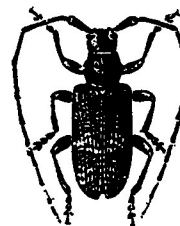
VG. Floda. Sävåns naturreservat. 14.07.2000 (TG).

Rödlistad, NT. Ett ovanligt mörkt exemplar tagen på älggräs.

Oplosia fennica (Payk.)

VG. Näås. Kläkt ur nedfallna lindgrenar från allén 11.04.2000 (TG).

Rödlistad, NT. Tidigare har M. Sörensson kläckt denna bagge och *Stenostola dubia* ur grenar från allén.

Oplosia fennica

BLADBAGGAR (Chrysomelidae)

Phyllotreta armoraciae Koch.

BO. Kungälv, Karantän 31.05.2000 (BC). På pepparrot i villaträdgård.

BO. Hjärtum, Billerödsvallen 01.06.2000 (BC).

På pepparrot vid en ruderatplats. Denna trevliga jordloppa fann jag i min morfars trädgård för ett antal år sedan. Gensvaret var överraskande stort och ett antal fyndplatser i Göteborg rapporterades. Djuren tycks ha en enorm förmåga att finna pepparrotsplantor. En enda planta verkar räcka och de kan leva på den i många år.

***Asioestia transversa* (Marsh.)**

BO. Hisingen, Hästevik. 29.07.2000 (JL).

Ny för Bohuslän. Vid slaghåvning av en örtrik vägren påträffades ett ex av denna stora bruna jordloppa. Den uppges leva på olika tistlar (*Cirsium*) vilket det fanns gott om på lokalen.

SPETSVIVLAR (Apionidae)

***Apion meieri* Des. d. L.**

DS. Brålanda, Erikstad. 30.09.2000 (BC).

Ny för Dalsland. Flera ex slaghåvade på alsikeklöver på en större ruderatplats.

***Apion aetiops* Herb.**

BO. Uddevalla, Bräcke. 19.06.2000 (BC).

Ett ex på skogsklöver. Vanligtvis lever denna art på olika *Vicia*-arter och det är möjligt att det finns ett visst inslag av dessa växter i klöverbeståndet. Denna *Apion*-art har blivit mycket ovanlig på senare tid.

VIVLAR (Curculionidae)

***Thryogenes scirrhosus* Gyll.**

HA. Tölö, Sandsjöbacka. 11.05.2000 (BA, BC).

Ett ex i starr tillsammans med den betydligt vanligare *T. nereis*. Ejvind Palm har beskrivit *Thryogenes*-släktet i Ent. Meddr. 1993 p. 21-26 för den som vill bekanta sig närmare med dessa vivlar.

***Hypera zoilus* (Scop.)**

VG. Nääs. 05.05.2000 (TG).

Hypera diversipunctata

***Hypera diversipunctata* (Schrank)**

DS. Sundals Ryr. Årbol. 29.04.2000 (MH, JL).
(kontroll BC).

Rödlistad, NT. En sällsynt vivel som uppehåller sig på fuktiga platser, och vars larv uppges leva på olika arv-arter (*Stellaria*, *Cerastium*). Vid detta tillfälle påträffades ett ex vid skymningen, på en inäga nära sumpig sjö.

***Curculio villosus* Fabr.**

VG. Nääs. Parken. 05.05.2000 (TG).

Bankad på hassel.

Randig invandrare

Coloradoskalbaggen (*Leptinotarsa decemlineata*) dyker ibland upp i vårt land, oftast tillsammans med importerade grönsaker. I höstas var det dags igen - ett vackert levande exemplar påträffades i rucola, som inhandlats i en stor matbutik på Mölndalsvägen i Göteborg. Av emballaget framgick att smörgåsgarnityret i fråga förpackats i Mutterstadt i Pfalz (där är coloradoskalbaggen en högst trivial art). Djuret är numera insatt i Naturhistoriska museets skalbaggsamling.